

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

334

Vragen van het lid **Vestering** (PvdD) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *het dodelijke landbouwgif Roundup* (ingezonden 12 april 2021).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 15 oktober 2021). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 2556.

Vraag 1

Kent u het bericht «Onkruidverdelger Roundup doodt ook hommels»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u bevestigen dat Roundup van Bayer (voorheen Monsanto) het meest gebruikte landbouwgif ter wereld is en dat Nederlandse boeren 639 ton glyfosaat (de actieve stof in Roundup) gebruikten in 2019?^{2, 3}

Antwoord 2

Er is 639.050 kg werkzame stof glyfosaat verkocht in Nederland in het kalenderjaar 2019⁴.

Ik heb uw Kamer geïnformeerd over de afspraken die ik heb gemaakt met de agrarische sector over het gebruik van glyfosaathoudende middelen voor het bestrijden van onkruiden, in graslandbeheer en het behandelen van groenbemesters en vanggewassen. Hiervoor gaat een «nee, tenzij»-beleid gelden, waarbij de principes van geïntegreerde gewasbescherming leidend zijn.

¹ NRC, 8 april 2021, «Onkruidverdelger Roundup doodt ook hommels» (<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/04/08/onkruidverdelger-roundup-doodt-ook-hommels-a4039082>).

² The New York Times, 20 september 2019, «Roundup Weedkiller Is Blamed for Cancers, but Farmers Say It's Not Going Away» (<https://www.nytimes.com/2019/09/20/business/bayer-roundup.html#:~:text=Glyphosate%20is%20already%20the%20most,increases%20the%20demand%20for%20food.&text=The%20chemical%20was%20introduced%20to%20commercial%20agriculture%20in%201974>).

³ Het Financieele Dagblad, 1 april 2021, «Landbouw gebruikt nog veel omstreden gif» (<https://fd.nl/economie-politiek/1378912/landbouw-gebruikt-nog-veel-omstreden-gif-mad1caRxHa90>).

⁴ <https://www.nvva.nl/documenten/plant/gewasbescherming/gewasbescherming/publicaties/afzet-werkzame-stoffen-in-gewasbeschermingsmiddelen-2019>.

Kalenderspuiten is niet aan de orde met glyfosaathoudende middelen. Deze middelen werken systemisch en worden uitsluitend ingezet als het onkruid al aanwezig is, dus niet preventief.

Het College voor de toelatingen van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (hierna: Ctgb) heeft een principebesluit genomen. Dit besluit bevat een gebiedsbeperkende maatregel voor het Maasstroomgebied om overschrijdingen van de drinkwaternorm in de nabijheid van drinkwaterinnamepunten in dat gebied te voorkomen (Kamerstuk 27 858, nr. 525)

Vraag 3

Kunt u bevestigen dat Roundup niet alleen waarschijnlijk kankerverwekkend is voor mensen, oogletsel kan veroorzaken en giftig is voor het waterleven, maar volgens nieuw onderzoek ook dodelijk blijkt te zijn voor hommels?⁵

Antwoord 3

De veiligheid van mens, dier en milieu staan voorop bij de goedkeuring van werkzame stoffen op Europees niveau en de toelating van gewasbeschermingsmiddelen op nationaal niveau.

Eind 2017 is de herbeoordeling van de werkzame stof glyfosaat afgerond op Europees niveau. Hieruit bleek dat deze werkzame stof niet kankerverwekkend (carcinogeen) is, niet leidt tot erfelijke veranderingen (mutageen) of schadelijke effecten voor de voortplanting (reprotoxisch).

ECHA heeft een overzicht gepubliceerd met daarin de classificatie van de werkzame stof glyfosaat⁶. Hierin is de classificatie gevaar voor oogletsel (categorie 1) en voor giftigheid voor waterorganismen (classificatie 2). Beide gevaren kunnen echter via risicobeperkende maatregelen worden voorkomen. Het NRC heeft op 8 april jl. een artikel gewijd aan het onderzoek van Straw e.a. op het effect van verschillende formuleringen van glyfosaathoudende en niet-glyfosaathoudende middelen op hommels. Uit dit onderzoek zou volgen dat formuleringshulpstoffen verantwoordelijk zijn voor de sterfte van de hommels en niet de werkzame stof glyfosaat⁷.

Het Ctgb heeft het wetenschappelijke artikel nader bestudeerd. Het Ctgb concludeert dat:

- het artikel laat zien dat formuleringshulpstoffen een rol kunnen spelen bij de giftigheid van een gewasbeschermingsmiddel. Dit is echter niet nieuw en hiermee wordt in het beoordelingsproces dan ook rekening gehouden;
- het onderzoek niet geschikt is voor beoordeling van het werkelijke risico, omdat het onderzoek niet uitgaat van een realistische blootstelling van hommels, de dosering per hommel niet bekend is en niet duidelijk is welke formuleringshulpstof(fen) de waargenomen giftigheid veroorzaakt;
- de in Nederland toegelaten gewasbeschermingsmiddelen met Roundup in de naam volgens het geldende Europese geharmoniseerde toetsingskader beoordeeld zijn door het Ctgb op mogelijke risico's voor bijen op basis van formuleringssstudies met honingbijen en realistische blootstellingsscenario's. De toegelaten middelen zijn veilig bevonden voor bijen bij gebruik volgens de voorschriften. Het Ctgb verwacht dat de formuleringssstudies met honingbijen representatief zijn voor hommels ten aanzien van de geobserveerde effecten die aan formuleringshulpstoffen worden toegeschreven.

Vraag 4

Kunt u bevestigen dat de actieve stoffen in landbouwgif op Europees niveau worden (her)beoordeeld, maar dat de individuele lidstaten verantwoordelijk zijn voor de toetsing van de middelen, inclusief co-formuleringen?

⁵ Website International Agency for Research on Cancer, geraadpleegd 9 april 2021, IARC Monograph on Glyphosate – IARC (who.int).

⁶ <https://echa.europa.eu/nl/information-on-chemicals/cl-inventory-database/-/discli/details/119564>.

⁷ <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/04/08/onkruidverdelger-roundup-doodt-ook-hommels-a4039082>.

Antwoord 4

Ja, Verordening (EG) 1107/2009 ziet op de beoordeling werkzame stoffen op Europees niveau. De geformuleerde producten (middelen), inclusief formuleringshulpstoffen, worden echter op zonaal of nationaal niveau beoordeeld.

Vraag 5

Hoeveel toetsen op de co-formuleringen van Roundup heeft het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) de afgelopen vijf jaar uitgevoerd? Wat waren hiervan de uitkomsten?

Antwoord 5

Op dit moment zijn 18 middelen met Roundup in de naam toegelaten in Nederland. Hiervan bevatten 13 middelen de werkzame stof glyfosaat. Voor deze middelen heeft het Ctgb conform het geldende Europese kader een risicobeoordeling uitgevoerd, waaruit bleek dat het gebruik volgens de voorschriften veilig is voor mens, dier en milieu. Bij de beoordeling is ook gekeken naar mogelijke effecten van de formulering als geheel, dus inclusief de formuleringshulpstoffen, op onder andere bijen. De beoordelingen van het Ctgb zijn in te zien via de toelatingendatabank⁸.

Vraag 6

Kunt u bevestigen dat Frankrijk in 2019 36 producten met de actieve stof glyfosaat heeft verboden heeft vanwege de co-formuleringen? Heeft Nederland deze testen ook uitgevoerd? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat waren daarvan de conclusies?⁹

Antwoord 6

Navraag bij ANSES – de bevoegde autoriteit in Frankrijk – leert, dat er 36 glyfosaathoudende middelen niet meer opnieuw zijn toegelaten, omdat de wetenschappelijke gegevens om risico's op genotoxiciteit uit te sluiten onvoldoende waren.

De herbeoordeling van glyfosaathoudende middelen in Frankrijk vloeit voort uit besluitvorming over de werkzame stof glyfosaat op basis van Uitvoeringsverordening (EU) 2017/2324. Hierin staat dat er ook rekening gehouden dient te worden met de conclusies van het evaluatieverslag¹⁰. Een van deze conclusies betreft het beoordelen van risico op genotoxiciteit van glyfosaathoudende middelen.

Ook het Ctgb is momenteel bezig met deze herbeoordeling en neemt daarin het aspect genotoxiciteit mee. Het Ctgb is hierbij afhankelijk van andere lidstaten die optreden als zonaal rapporteur. Het Ctgb zal de toelating alleen hernieuwen als uit de verstrekte gegevens blijkt dat een glyfosaathoudend middel niet genotoxisch is. Wanneer in het dossier geen of onvoldoende gegevens zitten, zal het Ctgb de aanvraag afwijzen.

Het spreekt uiteraard voor zich dat dit aspect opnieuw wordt bekeken bij het lopende herbeoordeling van de werkzame stof, die zich richt op besluitvorming eind 2022.

Vraag 7

Kunt u bevestigen dat de co-formuleringen in een bestrijdingsmiddel niet vermeld hoeven te worden op het etiket? Zo ja, hoe beoordeelt u dat en bent u bereid dit verplicht te stellen?

Antwoord 7

Het etiket van een gewasbeschermingsmiddel bevat geen informatie over de formuleringshulpstoffen.

Verordening (EG) 1107/2009 voorziet echter wel degelijk in het beoordelen van gewasbeschermingsmiddelen inclusief formuleringshulpstoffen op mogelijke risico's voor mens, dier en milieu en het eventueel verbieden daarvan.

⁸ <https://toelatingen.ctgb.nl/nl/authorisations>.

⁹ Website French Agency for Food, Environmental and Occupational Health & Safety, geraadpleegd 9 april 2021, <https://www.anses.fr/en/content/anses-announces-withdrawal-36-products-containing-glyphosate>.

¹⁰ https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/eu-pesticides-database/active-substances/?event=as.details&as_id=811 – Renewal Report 2017.

Vraag 8

Kunt u bevestigen dat Luxemburg het gebruik van glyfosaat per 1 januari 2021 heeft verboden en bent u bereid, ter bescherming van de biodiversiteit en de volksgezondheid, dit goede voorbeeld van Luxemburg zo snel mogelijk te volgen? Zo nee, waarom niet?¹¹

Antwoord 8

Luxemburg heeft de Europese Commissie en de lidstaten enige tijd geleden geïnformeerd over het feit dat gebruik wordt gemaakt van artikel 44 van Verordening (EG) 1107/2009 voor het intrekken van de toelating van alle glyfosaathoudende gewasbeschermingsmiddelen per 1 februari 2020. De wetenschappelijke onderbouwing ontbreekt echter. De toelatinghouder heeft inmiddels juridische stappen tegen Luxemburg ondernomen.

Het Ctgb is in Nederland aangewezen als onafhankelijke bevoegde autoriteit voor het toelaten van gewasbeschermingsmiddelen in Nederland. Dit betekent dat het gebruik van artikel 44 van Verordening (EG) 1107/2009 berust bij het Ctgb. Het Ctgb heeft mij laten weten de maatregel van Luxemburg niet over te kunnen nemen, omdat daarvoor geen wetenschappelijke onderbouwing is.

¹¹ BoerenBusiness, 22 januari 2020, «Luxemburg wordt eerste EU-land zonder glyfosaat» (<https://www.boerenbusiness.nl/akkerbouw/artikel/10885481/luxemburg-wordt-eerste-eu-land-zonder-glyfosaat>).